

Morytát o výtahu

V domě čp. 42 na Veverří ulici v Brně bydlela ve IV. poschodí slečna Hana Hrdličková, zatímco v V. poschodí bydlel inženýr Bruno Formáček. Ve výtahu se prakticky nikdy nesečkávali, protože slečna Hana, prodavačka ve velkém obchodním domě Aso na České ulici, měla jinou pracovní dobu než pan inženýr, zaměstnanec stavební firmy Crha a syn. Ale toho osudového dne, 18. dubna 1946, jeli nepopíratelně spolu výtahem.

Inženýr Formáček se právě chystal dovířit dveře výtahové klece, když v poslední chvíli přiběhl jakýsi človíček a požádal je, aby ještě chvíli posečkali, a vrátil se pro starou paní, drobnou stařenku, co se jen s obtížemi dobelhala až k výtahu. Pan inženýr a slečna Hana starou paní pozdravili, ale stařenka na pozdrav neodpověděla, byla jak duchem nepřítomná, a človíček, co ji doprovázel, jen cosi zabručel.

Výtah měl dekorativní okénka z matných, neprůhledných skel a byl úctyhodný nejen svým vzhledem (připomínajícím velikou, pseudogotickou zpodobnicí), ale i tím, jak se pohyboval, vždy nesmírně pomalu a důstojně. Ale toho dne stoupal obzvlášť nápadně pomalu, až měl inženýr Formáček (ale i slečna Hrdličková) pocit, že tady snad není něco v pořádku. A když pak své podezření i vyslovili nahlas, dostalo se jim okamžitého vysvětlení od človíčka, co provázal mlčenlivou stařenku. Informoval je, že jízda dnes potrvá poněkud déle, ale nikoli snad proto, že by se výtah pohyboval pomaleji, naopak, stoupá mnohem rychleji, ale nejedou tentokrát jenom do IV. a V. poschodí domu čp. 42 na Veverří ulici, ale pojedou, abych tak řekl, mnohem výš. A pak jim vysvětlil, že drobná stařenka je

svatá žena, která celý svůj život zasvětila cestě k Pánu, a dnes se jí dostane milosti, budeme svědky jejího nanebevzetí.

23

Inženýr Formáček a slečna Hrdličková to napřed samozřejmě nebrali vážně, ale když se výtah pořád sunul kamsi nahoru a nedal se zastavit mačkáním knoflíků anebo otevřením dveří, poklesli na duchu a inženýr Formáček se pokusil s človíčkem vyjednávat a přesvědčit ho, že oni s tím přece nemají nic společného, a navíc nejsou vůbec připraveni na cestu Tam, nemluvě už o tom, že nikdo nemá právo přepravovat je kamkoli proti jejich vůli.

Ale človíček jen pokrčil rameny a kdo ví, jak by všechno skončilo, kdyby slečna Hrdličková nedostala nápad, který v té chvíli považovala za šťastné vnuknutí. A nápad byl založen na tom, že když teď okamžitě trošku... no... znesvětil výtahovou kabinu, nebude už moci dál sloužit svému posvátnému účelu.

Ale inženýr Formáček byl suchar a studený čumák a chvíli trvalo, než pochopil, co se po něm chce. Zato človíčkovi hned došlo, o co se to pokoušejí, a jak byli vmáčknutí do rohu výtahové kabiny, snažil se je odtrhnout od sebe a křičel na ně, že tohle přece nesmějí, a dusil se vzteky. Ale slečna Hana se k němu otočila jen tak přes rameno a zeptala se, jestli se chce taky přidat?

A tak moje maminka a můj otec vyklouzli z výtahové pasti tím, že znesvětili výtahovou kabinu, čímž zároveň zabránili dobré stařence, aby došla své posvátné mety. A to já jsem plod těch smilných minut ve výtahu a vypadá to, že maminka mě využila i k tomu, aby otce přivedla k manželství. Však neměla z toho nikdy žádnou opravdovou radost a už od prvních dnů se pohybovala kolem mě s úzkostnou obezřetností, ale přesto neušla svému osudu. A pak se ujal mé výchovy otec. Ale to už nebyla obezřetnost, ale to už byl, obávám se, strach.

Jednou (po dlouhé řadě let od právě vylíčených událostí) jsme s otcem seděli na stráni nad sídlištěm Lesná, odkud je parádní výhled na celé Brno. Byl nádherný večer a slunce zatavilo město do umné růžové krychle, která se mi před očima pomalu propadala.

Vždycky jsem slyšel i četl, řekl můj otec, že Bůh je

24 nekonečně milosrdný, a tak mi pověz, proč bych právě já měl být vyjmut z jeho milosrdenství? Vždyť když se člověk jednou něčeho dopustí, musí pak po celý život platit za to jediné provinění? Ale nejhorší na tom, chlapče, je, pokračoval otec, nejhorší je, že mně to dneska všechno připadá jako děsná sranda! Svátá stařenka cestující výtahem na Věčnost! A jak jsme jí to s maminkou pokazili! A kvůli tomu já se celý život trápím! A hned je vidět, jak mu smíchy cuká v koutcích úst.

Mlčel jsem a díval se na zapadající slunce.

Otci ještě chvíli cukalo v koutcích, ale pak už si sám rozepnul límec košile a položil mi hlavu na koleno. Vytáhl jsem nůž, zkusmo se dotkl bříškem palce jeho ostří a laskavě ho přiložil k otcovu hrdlu.

Jiří Kratochvíl

MA
LASKO,
POSTMODERNO

ATLANTIS

1994